[2018] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 286

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗਰ ਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਦਿ ਓਰੀਏਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿ. ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਨਾਗਰਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 448 ਆਫ਼ 2018)

19 ਜਨਵਰੀ, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਮੂਰਤੀ, ਏ. ਐੱਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਿਆਯਧੀਸ਼]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ – ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਅਵਾ – 20 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ – ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ (ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ) ਨੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ₹6,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨ ਕੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 11 ਗੁਣਨ ਅੰਕ (ਗੁਣਾਕਾਰ) ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ₹4,31,000/- ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਸਤਖ਼ੇਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ₹15,000/- ਮਹੀਨਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਗੁਣਨ ਅੰਕ 17 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ – ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ 40% ਦੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਵੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ – ਨਿਰਭਰਤਾ ਹਾਨੀ ₹8,56,800/- ਹੋਈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ₹15,000/- ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਹਾਨੀ ਲਈ ਅਤੇ ₹15,000/- ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਖਰਚੇ ਲਈ ਵੀ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ – ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ₹8,86,800/- ਦਾ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 7.5% ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ, ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮਿਲੇਗਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 20 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਉਸਦੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ (ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੈਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਮਾਣ–ਪੱਤਰ (ਇਨਕਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ) ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ₹15,000/- ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮਦਨ ₹8,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨੀ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 11 ਗੁਣਨ ਅੰਕ (ਗੁਣਾਕਾਰ) ਲਗਾ ਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ₹4,31,000/- ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਨਿਰਣਇਤ: 1.1 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਮਾਣ–ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ–ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਰਹੀ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੀ.ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ₹15,000/- ਦੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਮਦਨ ਦੀ ਅੰਕਲਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। **[ਪੈਰਾ 6][286-ਸੀ-ਡੀ]**

1.2 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਗੁਣਨ ਅੰਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਹਾਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਹੀ ਗੁਣਨ ਅੰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਅਵਿਵਾਹਿਤ ਸੀ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਹਾਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਹਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮਿਲੇਗਾ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ਿਉਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿ. ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (2017) 13 ਸਕੇਲ 12; ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿ. ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 21 : [2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098 ਫੈਲੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲਾ

(2017) 13 ਸਕੇਲ 12 ਫੈਲੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7

[2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098 ਫੈਲੋ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7

ਨਾਗਰਿਕ ਅਪੀਲੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰਿਤਾ: ਨਾਗਰਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 448 ਆਫ 2018।

ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 30.05.2016 ਤੋਂ, ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਐਸ ਬੀ ਸੀ ਐਮ ਨੰਬਰ 3193 ਆਫ 2013।

ਐਸ. ਐਨ. ਗੁਪਤਾ, ਆਯੁਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਮੋਹਨ ਬਾਬੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਸਿਲੈਸਟ ਅਗਰਵਾਲ, ਚੇਤਨਿਆ ਸਿਦਾਰਥ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਗਰ ਮਲ ਵਿ. ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ਿਊਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਡਾਕਟਰ ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂਡ, ਨਿਆਂਧੀਸ਼।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ ਦਾਅਵਾ ਅਦਾਲਤ (ਐਮ ਏ ਸੀ ਟੀ) ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ 15 ਨਵੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਰਾਤ ਲਗਭਗ 9 ਵਜੇ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਸੋਨੂ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ ਮੰਡੀ ਨੀਮ ਕਾ ਥਾਨਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਟਰੱਕ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਆਰ ਜੇ-32 ਜੀ ਏ-0398 ਸੀ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਨੂ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰਨੇ ਪਿਆ। ਤੀਜਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਟਰੱਕ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਬੀਮਿਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। 16 ਜੁਲਾਈ 2013 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਕੇ ਵਾਪਰਿਆ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

3. ਜਦੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਮੂਲਾਂਕਣ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਵਿਵਾਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਸੀ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਗਸਤ, ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ₹15,000/- ਕਮਾਂਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਚਾਰਟਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ ਕੋਰਸ ਦੀ ਪੜਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ₹6,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਆਮਦਨ ਅਪਨਾਈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਅਵਿਵਾਹਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ₹3,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 11 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਹਾਨੀ ₹3,96,000/- ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਿਰੋਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ₹4,31,000/- ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੋਨੇ ਨੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। 30 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੱਖੋਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਦੋਹਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਨੇ ਉਹ ਆਮਦਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ₹15,000/- ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ;

(ii) ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ;

ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ;

ਵਿਆਜ ਨੂੰ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਦੂਜੀ ਪਾਸੇ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਲਯ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਹਾਦਸੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

6. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮਦਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਜ੍ਹਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੀ.ਏ. ਦੀ ਪੜਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ₹15,000/- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਦੀ ਮੂਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

7. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੱਖੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀਤ ਲੱਭਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਹਾਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ਿਊਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਵਿ. ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਥੀ ਅਤੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਵਿ. ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਹੀ ਗੁਣਕ 17 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਲ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਅਵਿਵਾਹਿਤ ਸੀ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਹਾਨੀ ₹8,56,800/- ਹੋਏਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹਾਨੀ ਵਜੋਂ ₹15,000/- ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ ₹15,000/- ਮਿਲਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ₹8,86,800/- ਤਯ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 7.5% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰੀਅਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ **ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।**

[1] (2017) 13 ਸਕੇਲ 12

[2] (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 121

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ